

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА ПРОФЕСІЙНИХ КУРСІВ
З ПІДГОТОВКИ ГУВЕРНЕРІВ В ЗАКЛАДАХ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ
ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ
(контекст дистанційного навчання)**

Ізмаїл – 2020

УДК 378.937

Рекомендовано до друку Вченою радою Ізмаїльського державного гуманітарного університету (протокол № 7 від 14.01.2020 р.)

Рецензенти: доктор педагогічних наук, професор Т.Р. Гуменникова
доктор педагогічних наук, професор Н.В. Кічук

Авторський колектив:

Біла О.О. доктор педагогічних наук, професор

Грамастик Н.В. кандидат педагогічних наук, доцент

Комплексна програма професійних курсів з підготовки гувернерів в закладах альтернативної освіти в Україні та зарубіжних країнах (контекст дистанційного навчання) / Укл. О.О. Біла – Ізмаїл: ІДГУ РВВ, 2020. – 32 с.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Модернізація освітнього середовища в Україні сьогодні відбувається в умовах розширення демократичних засад суспільства, відкритості, глобалізації педагогічного простору, взаємопроникнення й діалогу різних культур світу, творчого осмислення здобутків зарубіжних освітянських систем.

Масштабне поширення гувернерської практики в економічно розвинених країнах (США, Франція, Великобританія, Німеччина) відчутно вплинуло на процес відновлення професії «гувернер» у соціальному середовищі сучасної України. Зарубіжний досвід свідчить, що попит на українських гувернерів, які працюють за кордоном, з роками не тільки не зменшується, а постійно зростає. Зважаючи на це, виникає необхідність розробки у вищих школах таких професійних курсів, які б дозволили реалізувати підготовку майбутніх гувернерів до роботи з вихованцями як в Україні, так і за кордоном.

Програма курсів підготовки гувернерів-вихователів складена на основі базового освітнього рівня претендентів.

Основна мета курсів полягає у формуванні у слухачів готовності до роботи гувернерами-вихователями в сім'ї, що передбачає набуття ними знань про домашнє виховання дітей дошкільного віку, вмінь і навичок співпраці з батьками вихованців; реалізації індивідуальної освітньо-виховної роботи з дитиною; розвитку власної пізнавальної активності, творчого мислення та професіоналізму.

Провідними завданнями підготовки гувернерів є ознайомлення слухачів з основами професійної діяльності гувернера-вихователя з урахуванням своєрідних особливостей освітньої системи країни, в якій вони будуть працювати; розкриття змісту індивідуальної роботи з дитиною дошкільного віку (від народження до вступу до школи); оволодіння

слухачами основами домашнього виховання дошкільників з відхиленнями в розвитку та поведінці.

У зв'язку з тим, що робота гувернера-вихователя є багатоаспектною, програму курсів побудовано на підставі міжпредметних зв'язків таких дисциплін, як «Анатомія і фізіологія дітей дошкільного віку», «Психологія сім'ї», «Основи медико-біологічних знань», «Основи естетики та етикету», «Іноземна мова» тощо. Програма курсів побудована за вимогами кредитної трансферно-накопичувальної системи і містить 5 модулів.

Модульний підхід до побудови курсів стимулює самостійну форму навчання слухачів як з друкованими, так і з електронними джерелами інформації, що значно поглиблює їхню підготовку до роботи з дітьми в умовах домашнього виховання.

Програма курсів передбачає забезпечення слухачів підручниками, методичними розробками, друкованими роздавальними матеріалами тощо.

Термін навчання майбутніх гувернерів-вихователів – 10 тижнів (360 годин або 12 кредитів).

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Змістовні модулі		Лекції	Практичні і семінарські заняття	Самостійна робота	Всього	
					годин	кількість кредитів
1	2	3	4	5	6	7
МОДУЛЬ I. РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ						
1.	Особливості виховання дітей в американських і західноєвропейських сім'ях	2	2	2	6	
2.	Система альтернативної освіти у зарубіжних країнах	4	4	4	12	
	Всього:	6	6	6	18	0,6
МОДУЛЬ II. ОСНОВИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ЗНАТЬ ГУВЕРНЕРА						
1.	Психологія сучасної сім'ї	4	6	–	10	
2.	Психолого-педагогічна характеристика дітей дошкільного віку (від народження до вступу до школи)	4	6	–	10	
3.	Домашнє виховання та розвиток дітей дошкільного та молодшого шкільного віку	4	6	–	10	
4.	Психолого-педагогічна робота гувернера з дітьми з особливими освітніми потребами	2	4	–	6	
	Всього:	14	22	–	36	1,2

1	2	3	4	5	6	7
МОДУЛЬ III. ОСНОВИ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ ГУВЕРНЕРА						
1.	Анатомія, фізіологія і гігієна дітей дошкільного віку	2	4	2	8	
2.	Основи педіатрії та першої медичної допомоги в домашньому середовищі	2	4	2	8	
3.	Основи психічного здоров'я	2	2	2	7	
4.	Профілактично-оздоровча робота з дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку	2	4	2	7	
5.	Сучасне медико-біологічне знання про альтернативні засоби оздоровлення дітей	2	2	2	6	
	Всього:	10	16	10	36	1,2
МОДУЛЬ IV. ЕСТЕТИЧНА, ЕТИЧНА І АНГЛОМОВНА ПІДГОТОВКА ГУВЕРНЕРА						
1.	Основи естетики та етикету	6	10	–	16	
2.	Іноземна мова (англійська)	–	92	–	92	
	Всього:	6	102	–	108	3,6
МОДУЛЬ V. МЕТОДИКА РОБОТИ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО І МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В СІМ'Ї						
1.	Фізичне виховання дітей дошкільного віку	6	14	–	20	
2.	Розвиток мовлення й ознайомлення дошкільників з художньою літературою	6	16	–	22	
3.	Ознайомлення дітей з природою і соціальним довкіллям	6	16	–	22	
4.	Музичне виховання дітей дошкільного віку	6	14	–	20	
5.	Зображувальна діяльність дошкільників	6	14	–	20	
6.	Формування елементарних математичних уявлень і конструювання	6	14	–	20	
7.	Ознайомлення дошкільників з основами комп'ютерної грамотності	4	14	–	16	
8.	Ручна та художня праця дітей дошкільного віку	4	16	–	18	
	Всього:	44	118	–	162	5,4
	РАЗОМ:	80	264	16	360	12

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ I

РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Змістовний модуль 1.1.

Особливості виховання дітей в американських і західноєвропейських сім'ях

Основні риси сімейної політики у Західній Європі. Сімейна політика у Сполучених Штатах Америки.

Характеристика особливостей сучасних американських і західноєвропейських сімей з дітьми дошкільного віку.

Методи і форми сімейного виховання американських дітей.

Методи і форми сімейного виховання дошкільників у Західній Європі.

Виховні проблеми в американських і західноєвропейських родин.

Змістовний модуль 1.2.

Система дошкільної освіти у зарубіжних країнах

Типи американських дошкільних закладів. Класи підготовки американських дошкільників до навчання в школі. Професійні вимоги до вихователів, які працюють в американських дошкільних закладах.

Різні типи дошкільних закладів у Великобританії (муніципальні та приватні денні ясла, ясельні школи та класи, ігрові групи, різновікові сімейні групи).

Дошкільне виховання в Німеччині (дитячі садки, нульові класи, шкільні дитячі садки).

«Материнські школи» та «класи для малюків» у Франції.

Методи і форми виховання дітей в зарубіжних дошкільних установах, їх забезпечення ігровими дидактичними матеріалами.

Особливості взаємодії вихователів з батьками та дошкільниками.

МОДУЛЬ II

ОСНОВИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ЗНАНЬ ГУВЕРНЕРА

Змістовний модуль 2.1.

Психологія сучасної сім'ї

Характеристика різних типів сімей. Функції сім'ї.

Поняття про подружню сумісність і суперечливий характер потреб у сімейному спілкуванні; їх значення для формування взаємовідносин з дитиною і з гувернером-вихователем.

Моделі та стилі батьківської поведінки, мікроклімату в сім'ї.

Материнська і батьківська любов до дітей.

Методи вивчення гувернером сім'ї (методика АСВ – «Аналіз сімейних взаємостосунків» Е.Г.Ейдемільера; ОСБ (тест батьківського ставлення А.Я.Варги і В.В.Століна; методика PARI – виявлення батьківських настанов і реакцій Е.Шефера).

Змістовний модуль 2.2.

Психолого-педагогічна характеристика дітей дошкільного віку (від народження до вступу в школу)

Фізичний і перцептивний розвиток дитини-немовля. Когнітивний, емоційний та соціальний розвиток немовлят. Особливості переходу до періоду раннього дитинства (другий і третій роки життя), розвиток мовлення та спілкування на цьому етапі. Когнітивний, емоційний і соціальний розвиток дитини дошкільного віку.

Змістовний модуль 2.3.

Домашнє виховання та розвиток дітей дошкільного віку

Методи, форми і засоби виховної роботи гувернера з дитиною за напрямками сімейного виховання (розумове, статеве, моральне, естетичне, екологічне тощо).

Режим дня дошкільників у сім'ї: організація прогулянок на свіжому повітрі з рухливими іграми та спостереженнями за змінами у природі.

Добір гувернером ігрових методик у процесі виховання та коригування особистісного зростання дитини.

Організація домашнього театру, дитячих свят у сімейному колі.

Змістовний модуль 2.4.

Психолого-педагогічна робота соціального гувернера з дітьми із особливими потребами

Специфіка роботи гувернера-вихователя з дошкільниками-лівшами (особливості їхнього психічного розвитку, визначення причин ліворукості та проведення виховних заходів для кращої адаптації серед однолітків).

Методи і форми професійної діяльності гувернерів з обдарованими дошкільниками.

Технології соціально-педагогічної діяльності з дошкільниками з обмеженими можливостями.

Характеристика відхилень у розвитку та поведінці дітей, механізми виникнення в них егоцентричних емоцій (заздрощі, ревності, егоїстична образа), неслухняності (витівки, пустощі, проступки), негативізму, упертості, вередування, свавілля. Методи виявлення ознак педагогічної занедбаності чи психофізіологічних вад вихованця. Методи позитивно корегувального розвитку дитини з метою підготовки до майбутнього самостійного життя.

МОДУЛЬ III

ОСНОВИ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ ГУВЕРНЕРА

Змістовний модуль 3.1.

Анатомія, фізіологія і гігієна дітей дошкільного віку

Зміни в організмі вихованця дошкільного віку, організація його нервової, ендокринної та сенсорної системи.

Особливості вищої нервової діяльності та нейрофізіології поведінки дошкільника.

Опорно-руховий апарат дитини дошкільного віку. Серцево-судинна система та система дихання дошкільника. Система травлення; обмін речовин і енергії в дошкільника, система виділення. Основи раціонального харчування та гігієна харчування дитини. Дитяча шкіра і виховання у дітей гігієнічних вправ для догляду за нею.

Змістовний модуль 3.2.

Основи педіатрії та першої медичної допомоги в домашньому середовищі

Режим дня дошкільника та його роль у збереженні здоров'я вихованця.

Способи контролю стану здоров'я дитини (вимірювання температури, пульсу, спостереження за диханням, психічними реакціями).

Методи раннього розпізнавання симптомів захворювання дитини.

Надання першої медичної допомоги до прибуття лікаря при соматичних розладах, інфекційних хворобах, харчових отруєннях дитини, в непередбачуваних ситуаціях (сонячний і тепловий напад, замерзання, удушення, травми і переломи (закриті та відкриті переломи, травматичний шок, кома та токсикоз), опіки, алергічні розлади). Проведення реанімаційних заходів, штучного дихання, масажу серця.

Загальний догляд за хворими дітьми (закапування очей, носа, вуха; застосування мазей, теплових і охолоджувальних процедур, гірчичників, клізми).

Використання лікарських засобів з урахуванням особливостей дитячого організму; способи проведення дитячого масажу; застосування народної медицини в роботі гувернера-вихователя, приготування фіточаїв тощо.

Змістовний модуль 3.3.

Основи психічного здоров'я

Поняття про психічне здоров'я та проблеми його вивчення. Фізіологічні основи психічної діяльності. Стрес, його види, фази.

Характеристика захворювань, викликаних стресом. Способи боротьби зі стресом.

Особливості вияву стресу в молодших школярів та його причини. Профілактика шкільного стресу.

Змістовний модуль 3.4.

Профілактично-оздоровча робота з дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку

Необхідний рівень фізичного навантаження дітей різного віку.

Добова норма рухливої активності дітей дошкільного і молодшого шкільного віку. Рекомендовані норми енерговитрат для людини. Поняття про девіантну поведінку, її види. Причинність девіантної поведінки.

Оздоровча рухова активність дошкільнят. Загартування організму в домашніх умовах. Формування культури дихання дітей дошкільного і молодшого шкільного віку.

Змістовний модуль 3.5.

Сучасне медико-біологічне знання про альтернативні засоби оздоровлення дітей

Альтернативні методи оздоровлення організму дітей. Гомеопатія. Ароматерапія, механізми впливу та її методи. Гармонізація організму. Звукотерапія. Гармонізація музикою та звуком. Кольоротерапія.

МОДУЛЬ IV

ЕСТЕТИЧНА, ЕТИЧНА І АНГЛОМОВНА ПІДГОТОВКА ГУВЕРНЕРА-ВИХОВАТЕЛЯ

Змістовний модуль 4.1.

Основи естетики та етикету

Застосування класичних правил етикету в роботі з вихованцями дошкільного віку та їхніми батьками. Добір методів ознайомлення дітей з особливостями етикету різних народів. Розробка бесід й уроків про етичну поведінку за столом, з дорослими людьми, ровесниками, у громадських установах.

Зовнішній вигляд, привабливість і презентабельність гувернера.

Способи оформлення та оздоблення дитячої кімнати спільно з вихованцем.

Змістовний модуль 4.2.

Іноземна мова

Оволодіння системою знань, умінь і навичок для вільного спілкування з вихованцем і його батьками англійською мовою.

МОДУЛЬ V

МЕТОДИКА РОБОТИ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В СІМ'Ї

Змістовний модуль 5.1.

Фізичне виховання дітей дошкільного віку

Добір і проведення з дитиною комплексу фізичних вправ з урахуванням її вікових та індивідуальних особливостей. Розробка різних варіантів дитячої ранкової гімнастики, сімейних спортивних змагань (в домашніх умовах, на свіжому повітрі). Організація на прогулянках з дитиною рухливих ігор, що сприяють зміцненню здоров'я, підвищенню життєрадісності та ініціативності

(з урахуванням улюблених рухливих ігор американських дітей, вихованців Німеччини, Франції, Великої Британії). Добір цікавих українських народних ігор для дошкільників зарубіжжя.

Використання визнаних у світі різних систем оздоровлення та загартовування дитячого організму (водні процедури, вправи хатха-йоги, релакційні вправи, аутогенні техніки, дитяча аеробіка тощо).

Основні вимоги до влаштування в дитячій кімнаті гімнастичної (шведської) стінки та добір спортивного інвентарю для проведення зарядки, фізичних вправ і рухливих ігор з вихованцем (з урахуванням його віку та улюблених ігор).

Змістовний модуль 5.2.

Розвиток мовлення і ознайомлення дошкільників

з художньою літературою

Розвиток мовлення дітей першого року життя: особливості домовного періоду (розвиток голосових реакцій – гукання, гуління, трелі, белькіт); зміст і завдання розвитку мовлення дітей першого року життя (розвиток домовних проявів, наслідування звуків, слів; розвиток розуміння мовлення та навчання вимови перших усвідомлених слів; методика проведення ігор-занять з розвитку мовлення з використанням відповідних засобів (ілюстрації, дитяча художня література).

Розвиток мовлення в дітей другого року життя: характеристика мовлення дітей, специфіка засвоєння ними слів, темпи збагачення словника, оволодіння граматичними елементами мови; методика проведення занять з розвитку мовлення (використання прийомів навчання: показ з називанням, показ речей у дії, зразок мовлення гувернера, повторення слів і речень, запитання, пошук та впізнавання предметів, емоційно-ігрові прийоми; використання картинок, показ інсценівок, читання й розповідання дітям).

Розвиток мовлення в дітей третього року життя: характеристика мовлення дітей (розвиток розуміння мовлення, словниковий запас, звукова та

граматична правильність мовлення, діалогічне мовлення, особливості засвоєння речень); спілкування як важлива умова розвитку активного мовлення дітей. Види занять, методи й прийоми розвитку мовлення дітей (спостереження, цільові прогулянки, розгляд предметів і бесіди про них, розмови гувернера з вихованцем, доручення мовного характеру, дидактичні ігри, бесіди-розповіді, бесіди за картинками, інсценівки, театри, читання та розповідання дитячої літератури).

Роз'яснення слухачам орієнтовних показників розвитку мовлення дітей четвертого, п'ятого, шостого років життя. Методика проведення різних видів занять з розвитку мовлення дошкільників (бесід з дітьми, навчання розповідання за дидактичними малюнками; описовій, сюжетній і творчій розповіді з використанням іграшок, малюнків, власного досвіду; переказування, складання листів; діалогічні ігри; дидактичні ігри для розвитку монологічного мовлення).

Ознайомлення слухачів з різними жанрами дитячої літератури, відомими вітчизняними та зарубіжними збірками казок, дитячих оповідань, повістей, віршів, усної народної творчості; принципами добору художніх творів для спільного читання й обговорення з вихованцем; формами роботи з дитячою книгою; методикою роботи гувернера з книжковими ілюстраціями; методикою читання за ролями; видами бесід після читання, складанням з дитиною художнього аналізу змісту твору; прийомами пояснення незрозумілих слів і фраз; методикою заучування з вихованцем віршів; методика використання загадок і прислів'їв у словниковій роботі з дитиною; методикою використання настільних театрів (іграшкових, картонажних), лялькових і пальчикових театрів.

Змістовний модуль 5.3.

Ознайомлення дітей з природою і соціальним довкіллям

Розвиток у вихованців реалістичних уявлень про живу (світ рослин – квітково-декоративні рослини, плодово-ягідні й овочеві рослини, польові

культури; світ тварин, водний світ) та неживу природу. Сезонні зміни у природі залежно від місцевості та в різних штатах США. Виховання в дошкільників чуйного й відповідального ставлення до природи; виховання інтересу до праці у природі (знання правил збору лікарських рослин, ягід, овочів, фруктів, грибів; догляд за кімнатними рослинами та домашніми тваринами тощо).

Словесні методи закріплення знань вихованців про природні явища: розповіді, бесіди, словесно-логічні вправи, художні твори про природу.

Дослідно-експериментальні методи та форми вивчення природних об'єктів: спостереження за явищами природи під час прогулянок, вирощування рослин тощо.

Методика проведення екскурсій, уроків «милування природою», уроків «мислення у природі».

Методи і форми стимулювання інтересу вихованця до природи у процесі проведення дидактичних і рольових ігор, вікторин, сприймання пейзажних творів художників, проведення художньо-творчих занять у парку, лісі тощо.

Методи і прийоми ознайомлення дошкільників з довкіллям (екскурсії, екскурсії-огляди, розглядання предметів та бесіда про них, бесіда за картинами, дидактичні ігри, кінофільми тощо).

Ознайомлення дітей з правилами дорожнього руху, пожежної безпеки; професіями батьків.

Методика проведення інтелектуальних ігор: шашки, шахи, лото, доміно, кросворди, ребуси тощо.

Змістовний модуль 5.4.

Музичне виховання дітей дошкільного віку

Застосування творів музичного мистецтва у становленні особистості дошкільника. Методика проведення з вихованцями бесід про музику.

Організація музично-педагогічного середовища в родині дитини.

Використання різноманітних форм музичного виховання дитини

залежно від її віку. Добір музичного репертуару з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей музичного розвитку вихованця, етнічних особливостей його сім'ї.

Діагностика музичних здібностей вихованців. Розробка музично-дидактичних ігор для подальшого розвитку дитини.

Застосування гувернером виконавчих умінь в музичному вихованні з дітьми (спів дитячих, естрадних і народних пісень, гра на дитячих музичних інструментах, музично-ритмічні рухи).

Використання технічних засобів для ознайомлення дітей з музичними творами (перегляд відео, телепрограм, слухання радіоприймачів тощо).

Змістовний модуль 5.5.

Зображувальна діяльність дошкільників

Методи сенсорного виховання дошкільників.

Організація та проведення обстеження предметів для навчання дітей визначати їх властивості (величину, форму, просторові відношення, колір тощо).

Методи і прийоми виховання у дошкільників художнього смаку, розвитку спеціальних образотворчих здібностей засобами малювання, ліплення, аплікації.

Методи стимулювання інтересу вихованця до ознайомлення з творами образотворчого мистецтва (з урахуванням віку дитини).

Прийоми залучення дошкільника до музейної художньої культури.

Змістовний модуль 5.6.

Формування у дошкільників елементарних математичних уявлень і конструювання

Методи діагностики рівня розвитку елементів математичних уявлень у дошкільників віком від 3 до 6 років.

Форми навчання дошкільників елементів математичних уявлень

(навчально-розважальні математичні ігри, забавлянки, лічилки тощо).

Особливості формування в дітей уявлень про множину, кількість, число; простір; час; величину предметів та форму.

Змістовний модуль 5.7.

Ознайомлення дошкільників з основами комп'ютерної грамоти

Загальні вимоги до організації освітньо-виховної роботи гувернера з вихованцем із використанням комп'ютера. Навчання дитини правильно користуватися комп'ютером (дотримуватися правил безпеки при включенні та виключенні машини; гігієнічних вимог щодо часу користування).

Ознайомлення вихованця з можливостями комп'ютера: комп'ютер як друкувальний засіб, як ігровий засіб, як засіб пошуку інформації в Інтернеті та як засіб поштового зв'язку через Інтернет. Використання в роботі з вихованцем мультимедійних дитячих енциклопедій.

Добір і застосування навчаючих комп'ютерних ігор для розвитку спонтанної (ініціативної) пізнавальної активності дошкільника.

Змістовний модуль 5.8.

Ручна та художня праця дітей дошкільного віку

Методика проведення з вихованцями творчих занять з різними матеріалами – папером та картоном (виготовлення паперових іграшок, аплікацій, «орігамі», «витинанки» тощо); з тканиною та ватою; з природними матеріалами (аплікації, іграшки тощо).

СИСТЕМА ОБЛІКУ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ СЛУХАЧІВ КУРСІВ ПІДГОТОВКИ ГУВЕРНЕРІВ

Оцінка навчальних досягнень слухачів після вивчення ними кожного змістовного модуля відбувається за допомогою *поточного контролю*.

Формами поточного контролю успішності навчання слухачів можуть виступити:

- колоквіум,
- контрольна робота,
- тестовий контроль,
- конкурси педагогічної майстерності.

По завершенні вивчення слухачами всіх модулів передбачається *підсумковий контроль* їхніх знань, умінь і навичок.

Підсумковий контроль проводиться у формі *захисту курсового проекту* за орієнтованим переліком тем. Тема курсового проекту може бути обговорена та відкоректована з викладачем. Слухач також може запропонувати свій варіант теми.

**Тестовий контроль теоретичних знань слухачів
курсів підготовки гувернерів-вихователів**

1. Батьківщина гувернерства:

- а) Франція;
- б) Росія;
- в) Велика Британія.

2. Буквально гувернер (від фр. “gouverneur”) означає:

- а) навчати;
- б) виховувати;
- в) керувати.

3. Епохою гувернерства в Росії прийнято вважати:

- а) XVI ст.;
- б) XVIII ст.;
- в) XIX ст.

4. Програма домашньої освіти в дореволюційній Росії була розроблена:

- а) М.Луніним;
- б) І.Буніним;
- в) В.Полуніним.

5. Реальне жіноче училище відомства імператриці Марії Федорівни, де відбувалася підготовка гувернанток, знаходилося в:

- а) Москві;
- б) Санкт-Петербурзі;
- в) Києві.

6. Серед вимог, що ставилися до гувернантів за положенням 1834р., знайдіть зайві:

- а) бути християнином, російським підданим;

- б) бути жінкою;
- в) мати освітню підготовку і педагогічний досвід.
- г) бути дворянином або чиновником.

7. Чи можна стверджувати, що поняття “сімейний гувернер”, “наставник”, “домашній вихователь” є ідентичними:

- а) ні;
- б) скоріше ні, ніж так;
- в) скоріше так, ніж ні;
- г) так.

8. Соціальний гувернер – це ... (оберіть правильну відповідь):

- а) домашній працівник, який володіє основами домашньої економіки; знає основи кулінарії та вміє готувати для дітей; знає технології прибирання, вміє поводитися із сучасною побутовою технікою, доглядає за гардеробом і білизною дітей; знає основи догляду за квітами і тваринами.
- б) компетентна жінка, яка має медичну освіту та поєднує медичний догляд за хворою дитиною з її освітою та вихованням у домашніх умовах.
- в) спеціаліст соціальної служби, який має добру педагогічну, психологічну та медичну підготовку; здійснює соціальний патронаж сім'ї, надає навчально-виховні послуги дітям з обмеженими можливостями та їхнім батькам в домашньому середовищі; володіє вміннями та навичками медичного догляду за хворою дитиною.

9. Основними видами послуг, які надають соціальні гувернери, є:

- а) організація лікувальних заходів для дитини в домашньому середовищі;
- б) забезпечення навчально-виховної роботи та медичного догляду за дитиною в домашніх умовах.
- в) приготування їжі та годівля хворої дитини; медичний догляд за нею; організація прогулянок й активного дозвілля (читання, бесіди, ігри) дитини.

10. Чи може гувернер-вихователь працювати у вихідний або святковий день, цілодобово бути з дитиною, самостійно відвозити її на відпочинок?

- а) ні, бо такі заходи не входять в коло його прямих професійних обов'язків;
- б) так, бо гувернер повинен виконувати різні доручення батьків, що стосуються життєдіяльності їхньої дитини;
- в) може лише у випадку, коли він працює в сім'ї за угодою, де обговорено про такі додаткові доручення.

11. Привітність, почуття гумору, артистизм, мудрість, зовнішня привабливість – це:

- а) домінантні особистісні якості гувернера-вихователя;
- б) периферійні особистісні якості гувернера-вихователя;
- в) негативні особистісні якості гувернера-вихователя.

12. Гувернера-вихователя можна вважати професіоналом, якщо:

- а) гувернер добре підготував дитину до вступу в школу (навчив її читати, рахувати, писати тощо);
- б) дитина сприймає гувернера як члена своєї родини та виявляє бажання запрошувати його на сімейні свята;
- в) гувернер може реалізувати додаткову освіту вихованця в домашніх умовах (навчання гри на музичному інструменті, вивчення іноземної мови, етикету, оволодіння основами образотворчого мистецтва тощо)
- г) дитина рідко хворіє, одержує позитивні оцінки в школі, має веселий настрій, володіє культурою поведінки, спілкування та зовнішнього вигляду.

Посилання на електронну версію теста:

<https://vseosvita.ua/test/dlia-potentsiinykh-huverneriv-kontekst-alternatyvnoi-domashnoi-osvity-v-inkliuzyvnomu-prostori-3264.html>

Контрольні запитання і завдання до модуля 3.

1. Здійсніть аналіз проблеми формування здорового способу життя підростаючого покоління.
2. Дайте визначення поняття «здоровий спосіб життя» людини.

3. Визначте механізми, що забезпечують рухову діяльність людини.
4. Розкажіть про профілактику розвитку гіподинамічного синдрому.
5. Охарактеризуйте рівень фізичного навантаження дітей різного віку.
6. Назвіть вимоги до нормування рухової активності дітей дошкільного та молодшого шкільного віку протягом доби.
7. Що таке трофогієна? Які життєво необхідні функції здійснює їжа в організмі людини?
8. Дайте визначення «психічне здоров'я».
9. З'ясуйте, які індивідуальні особливості психічних процесів і властивостей людини відносять до сфери психічного здоров'я?
10. Назвіть основні критерії психічного здоров'я.
11. Охарактеризуйте основні групи психічного здоров'я.
12. Проаналізуйте фізіологічні основи психічної діяльності дошкільників.
13. Дайте визначення поняттю «стрес», «адаптацію».
14. Обґрунтуйте засоби профілактики й усунення шкільного стресу.
15. Дайте визначення поняття «девіантна поведінка». Розкажіть про її види, ознаки, стадії та рівні вияву.
16. Розкажіть про методикау словесно-образного емоційно-вольового управління станом людини Г.М. Ситіна.
17. Обґрунтуйте сутність процесу дихання за системою К.П. Бутейка.
18. Розкрийте головні стратегічні напрями педагогіки здоров'я М.Г. Стельмаховича, П.Ф. Лесгафта, В.О. Сухомлинського.
19. Дайте визначення поняттям «фітотерапія», «фітопрепарати», назвіть особливості вживання речовин природного походження.
20. Обґрунтуйте принципи побудови та загальні вимоги до індивідуальної оздоровчої системи.

Тестові завдання до модуля 3.

1. **Індивідуальне здоров'я людини характеризується:**
 - а) психофізичними властивостями особистості, які виявляються у здатності

забезпечувати успіх певної цілеспрямованої діяльності;

б) здатністю організму, популяції або системи організмів підтримувати динамічну рівновагу в змінних умовах середовища за допомогою скоординованих реакцій;

в) станом організму, за якого він здатний повноцінно виконувати свої функції, фізичним та духовним благополуччям, відсутністю хвороб.

2. Важливою складовою здорового способу життя вважають:

а) режим праці й відпочинку;

б) рухову активність;

в) рівень і якість життя.

3. Що таке адаптація?

а) пристосування людини до різних умов природного середовища існування, особливо екстремальних;

б) підвищена чутливість організму до дії різних подразників, що зумовлює утворення в ньому антитіл;

в) учення про основи стосунків людини з природою, заснованих на визнанні морального статусу природи, високій оцінці її цінностей.

4. Основні показники фізичного здоров'я індивіда містять:

а) індивідуальні особливості анатомічної будови тіла;

б) перебіг фізіологічних функцій організму в різних умовах спокою, руху, довкілля.

в) сукупність захисних фізіологічних реакцій, які виникають у відповідь на дію несприятливих зовнішніх чинників.

5. Патологічний стан людини під впливом несприятливих факторів середовища виявляється через:

а) отруєння;

- б) алергічні реакції;
- в) злоякісні пухлини.

6. Профілактика перевтоми дітей вимагає?

- а) дотримання фізіологічного режиму праці й відпочинку;
- б) заняття посиленою фізичною працею;
- в) проведення активного відпочинку на лоні природи;
- г) зменшення навчального навантаження.

7. Визначте чітку послідовність періодів перебігу хвороби:

- а) передвісники;
- б) завершення хвороби;
- в) латентний період;
- г) повний розвиток хвороби.

8. Поняття «хвороба» зумовлюється наступними важливими ознаками:

- а) симптоматикою;
- б) поширеністю;
- в) лікування;
- г) «третім» станом.

9. Класифікація факторів оздоровчого впливу на людину містить:

- а) спортивні фактори;
- б) природні фактори;
- в) соціальні фактори;
- г) фармакологічні фактори.

10. До природних чинників оздоровлення людського організму не належать:

- а) водні процедури;
- б) кріотерапія;

- в) сонячні ванни;
- г) озонотерапія.

11. Скарбниця народної медицини містить такі методи оздоровлення:

- а) апітерапію;
- б) деревотерапію;
- в) гірудотерапію;
- г) кровопускання.

12. Визначте, які із сучасних методів лікування побудовані на принципах народної медицини:

- а) гомеопатія;
- б) мануальна терапія;
- в) натуропатія;
- г) звукотерапія.

13. Щоденний обсяг рухової активності дітей дошкільного віку складає:

- а) 30 хв.;
- б) 1 год.;
- в) 2 год.;
- г) 3 год.

14. Обсяг енерговитрат на м'язову роботу молодшого школяра протягом сьгає:

- а) 1000 ккал.;
- б) 2000 ккал.;
- в) 2500 ккал.;
- г) 3000 ккал.

15. Оздоровчими засобами харчування українців вважають вживання:

- а) фіточаїв;
- б) сирій питної води;
- в) салотерапії;

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андреева О. Організація оздоровчо-рекреаційної рухової активності дітей дошкільного віку в умовах клубних занять / Олена Андреева, Рудольф Сухомлинов // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2016. – № 3. – С. 29–32.
2. Бабина Н.В. Современная энциклопедия для молодых родителей: Как вырастить ребенка красивым, умным, здоровым. – Мн.: Совр. лит. 1999. – 736 с.
3. Баркан А.И. Практическая психология для родителей. – М.: АСТ-ПРЕСС, 1999. – 432 с.
4. Барна М.М., Гриза Л.С. Інформаційно-методичні матеріали для організації роботи з батьками. Методичний poradnik на допомогу класним керівникам 5–11 класів. – Львів: ЛОППО. – 2002. – 84 с.
5. Берхин Н.Б. Психолого-педагогическая специфика художественного образования школьников // Педагогика. – 1995. – № 2. – С. 42-45.
6. Біла О.О. Педагогічна діагностика виховного потенціалу сім'ї: Методичні рекомендації. – Ізмаїл: ІДПІ – 2002. – 50 с.
7. Богущ А.М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років: Монографія. – К.: Видавничий Дім «Слово». – 2004. – 376 с.
8. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 96 с.
9. Ветлугина Н.А. Художественное творчество и ребенок. – М.: Педагогика, 1972. – 288 с.
10. Венгер Л.А. Возможности образовательной работы с одаренными дошкольниками 5-7 лет // Дошкольное воспитание – 1995. – № 3. – С.24-29.
11. Вільчковський Е.С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку. – Львів: ВНТЛ, 1998. – 336с.
12. Витковская Н.С., Щербо А.Б., Джола Д.Н. Формирование эстетической культуры младших школьников: Из опыта работы. – К.: Радянська школа, 1985. – 134 с.

13. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте: Псих. очерк: Кн. для учит. – М.: Просвещение, 1991. – 93 с.
14. Горяева Н.А. Первые шаги в мире искусства. Из опыта работы: Книга для учителя – М.: Просвещение, 1991. – 159 с.
15. Готовність дитини до навчання / Упор. С.Максименко, К.Максименко, О.Главник. – К.: Мікрос-СВС, 2003. – 112 с.
16. Джуринский А.Н. Развитие образования в современном мире: Учебное пособие. – М.: Гумм. Изд. Центр ВЛАДОС, 1999. – 200 с.
17. Дубогай О. Навчання в русі: Здоров'язберігаючі педагогічні технології в початковій школі / О. Дубогай. – К.: Видавничий дім «Шкільний світ», 2005. – 112 с.
18. Зайцев С. Мой малыш. Советы по воспитанию. – М.: Махаон – Мн.: Книжный Дом, 2004. – 352 с.
19. Зайцев А.Г., Зайцев Г.К. Педагогика счастья (Валеология семьи). – СПб.: «Союз», 2002. – 320 с.
20. Кабиш І.Ю. Розвиток художніх здібностей дітей молодшого віку: З досвіду роботи. – К.: Рад. шк., 1980. – 48 с.
21. Кічук Н.В. Освіта в сучасному світі (порівняльний контекст): Навчальний посібник для студентів педагогічних спеціальностей. – Ізмаїл: ІДП, 2001. – 87с.
22. Ковчина І. М. Сучасні технології соціальної роботи за рубежом: Навчально-методичний посібник / За заг. ред. А.Й Капської. – К.: Логос, 2001. – 96 с.
23. Козлова В.А. Основи валеології: навчальний посібник, видання друге, доповнене / В.А. Козлова. – Кіровоград: ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2016. – 352 с.
24. Крутій К.Л. Концепція та методичні засади програми «Дитина в дошкільні роки». – Запоріжжя: ЛПС, Лтд, 2000. – 230 с.
25. Крутій К.Л. Планування освітньої роботи з дітьми дошкільного віку. – Запоріжжя: ЛПС, Лтд, 1999. – 48 с.

26. Т.А.Куликова. Семейная педагогика и домашнее воспитание: Учебник для студ. средн. и высш. пед. уч. зав. – М.: «Академия», 1999. – 232 с.
27. Куприянов С. В. Организация работы гувернерской службы. – Иваново, 1992.
28. Лернер Е.И. Похожие и непохожие. Отношение к детям с ограниченными возможностями. – М.: Акад. проект, 2001. – 64с.
29. Максимів О. Впровадження здоров'язбережних освітніх технологій для оптимізації рухової активності дітей дошкільного віку / Оксана Максимів // Молода спортивна наука України : зб. тез. доп. – Львів, 2017. – Вип. 21. – С. 113.
30. Максимова Н.Ю., Милютин Е.Л. Курс лекций по детской патопсихологии: Учебное пособие. – Ростов н. /Д.: Феникс, 2000. – 576 с.
31. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному закладі. Програма для студентів вищих педагогічних навчальних закладів освіти спеціальності 7.01.01.01. «Дошкільне виховання»/ Богуш А.М., Гавриш Н.В., Котик Т.М. – Одеса: ПНЦ АПН України, 2002. – 27 с.
32. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних закладах освіти. Програма для студентів вищих педагогічних навчальних закладів освіти спеціальності 7.01.01.01. «Дошкільне виховання»/ Богуш А.М., Гавриш Н.В., Котик Т.М. – Одеса: ПНЦ АПН України, 2002. – 30 с.
33. Минияров В.М. Психология семейного воспитания (диагностико-коррекционный аспект). – М.: Московский психолого-социальный институт; Воронеж: Изд. НПО "МОДЭК", 2000. – 256 с.
34. Науменко Т.И. Музыкальное воспитание детей раннего возраста в дошкольных учреждениях: Мет. пос. для муз. рук. и восп. – Киев, Запорожье: Зап. обл. инст. усов. учит. – 1993. – 121 с.
35. Ньюкомб Нора. Развитие личности ребенка. – 8-е межд. изд. – СПб.: Питер, 2002. – 640 с.
36. Петрукович Н. П. Роль семьи в формировании рациональной

- двигательной активности дошкольников и укреплении здоровья детей / Н. П. Петрукович // Здоровье для всех : материалы IV Междунар. науч.-практ. конф. – Пинск, 2012. – Ч. 1. – С. 167–169.
37. Поніманська Т.І. Основи дошкільної педагогіки: Навчальний посібник. – К.: Абрис, 1998. – 448 с.
38. Програма педагогічних училищ: Анатомія, фізіологія і гігієна дітей дошкільного віку (проект) для спец. 03.08 «Дошкільне виховання» / Укл. М.М.Шабатура, К.Л.Калішня. – К., 1992. – 36 с.
39. Програми педагогічних училищ: Проект. «Психологія дітей раннього і дошкільного віку», Спец. 03.08 «Дошкільне виховання» / Укл. Л.Г.Подоляк, М.М.Арусинець, В.Й.Серова. – К., 1993. – 16с .
40. Програми педагогічних училищ: Проект. Дошкільна педагогіка. Спец. 03.08 «Дошкільне виховання» / Укл. Т.І.Поніманська. – К.: ІСДО, 1994. – 20 с.
41. Программы педагогических училищ: Методика развития речи и обучения грамоте детей дошкольного возраста. Для учащ. спец. 03.08 «Дошкольное воспитание»: Проект / Сост. А.М.Богущ, В.К.Лихолетова.- К.: РУМК, 1989. – 28 с.
42. Программы педагогических училищ: Методика ознакомления детей с природой (с практикумом по естествознанию): для спец.2010 «Воспитание в дошкольных учреждениях» / Сост. В.Г.Фокина, М.М.Марковская. – М.: Просвещение, 1988. – 24 с.
43. Сигел Э., Сигел Л. Как воспитывать дошкольника: Пер. с англ. – М.: РОСМЭН, 1998. – 173 с.
44. Спок Б. Ребенок и уход за ним. – М.: Медицина, 1971. – 456 с.
45. Трубавіна І.М. Етика соціально-педагогічної роботи з сім'єю: Навчально-методичний посібник. – К.: УД ЦССМ, 2001. – 72 с.
46. Фесюкова Л.Б. Гувернантка – домашний наставник – учитель? / Искусство быть родителями. – М.: ООО «Изд.АСТ»; Харьков: «Фолио», 2003. – С. 115-122.

47. Чабовская А.П. Основы педиатрии и гигиены детей дошкольного возраста. – М.: Просвещение, 1990.
48. Яворська Т. Є. Гармонійний розвиток дитини дошкільного віку в процесі використання оздоровчих інноваційних технологій / Яворська Т. Є. // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2013. – № 5(38). – С. 300 – 303.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Орієнтовний тематичний план.....	5
(Біла О.О., Граматик Н.В.)	
Модуль 1.	
Розвиток дошкільної освіти у зарубіжних країнах.....	7
(Біла О.О.)	
Модуль 2.	
Основи психолого-педагогічних знань гувернера.....	8
(Біла О.О.)	
Модуль 3.	
Основи медико-біологічних знань гувернера	10
(Граматик Н.В.)	
Модуль 4.	
Естетична, етична і англomовна підготовка гувернера	12
(Біла О.О.)	
Модуль 5.	
Методика роботи з дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку віку в сім'ї.....	12
(Біла О.О., Граматик Н.В.)	
Система обліку успішності навчання слухачів курсів підготовки гувернерів (тестовий контроль теоретичних знань слухачів.....	18
(Біла О.О., Граматик Н.В.)	
Список рекомендованої літератури.....	26
Зміст.....	31

Навчальне видання

Комплексна програма професійних курсів
з підготовки гувернерів в закладах альтернативної освіти
в Україні та зарубіжних країнах
(контекст дистанційного навчання)

Укладачі: Біла Олена Олександрівна

Граматики Надія Василівна

Формат 60X90/16

Тираж 300 пр. Різографія

Надруковано в авторській редакції з готового оригінал-макета

Видавництво РВВ ІДГУ